

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen presidentin vaalissa 2024

5104/00.00.00.02/2023

Kaupunginhallitus 11.12.2023 § 308

Valmistelija: kaupunginlakimies Päivi Sandås, puh. 020 615 8212, paivi.sandas(at)kouvola.fi

Tasavallan presidentin vaali toimitetaan sunnuntaina 28.1.2024. Ennakkoäänestys toimitetaan kotimaassa 17-23.1.2024. Vaalitulokset on selvillä 30.1.2024.

Mahdollinen toinen vaali toimitetaan 11.2.2024 ja sen vaalin ennakkoäänestys 31.1.-6.2.2024.

Kaupunginvaltuusto on 29.3.2010 hyväksynyt Kouvolan kaupungin äänestysaluejaon. Äänestysalueita on 23. Kaupunginhallituksen on hyväksyttävä ajoissa vaaleja asetettava kutakin äänestysaluetta varten vaalilautakunta ja laitoksissa toimitettava ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimikunta (vaalilaki 15 §).

Vaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Vaalitoimikuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Tasa-arvolain mukaan sekä varsinaisissa jäsenissä että varajäsenissä on oltava naisia ja miehiä kumpiakin vähintään 40 %.

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Saman henkilön valitsemiselle vaalilautakuntaan ja vaalitoimikuntaan ei ole estettä, koska tehtäviä ei hoideta samanaikaisesti. Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten sekä varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava edellisissä (vuoden 2023) eduskuntavaaleissa kyseisessä vaalipiirissä ehdokkaita asettaneita puoluekisteriin merkittyjä puolueita. Poliittista edustavuutta tarkastellaan erikseen jäsenten ja varajäsenten kohdalla. Lähtökohtaisesti lain vaatimuksen toteuttaminen edellyttää, että jäsenissä ja varajäsenissä ei olisi kahta samaa puoluetta edustavaa henkilöä.

Ehdokas ei voi olla vaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa

olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä. Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäseniin ja varajäseniin sekä vaalitoimitsijoihin ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä (vaalilaki 16 ja 17 §), koska em. vaaliviranomaisten tehtävät ja toiminta rinnastuvat tosiasialliseen hallintotoimintaan. Vaaliviranomaisten on tehtävissään toimittava puolueettomasti (vaalilaki 9 a §).

Valtuustoryhmiltä ja puolueilta, jotka vaalipiirissä asettivat eduskuntavaaleissa 2023 ehdokkaita on pyydetty esitykset vaalilautakuntien (23) ja vaalitoimikuntien (5) jäsenistä ja varajäsenistä. Pyyntöissä viitattiin oikeusministeriön kirjeeseen, jonka mukaan vaalilain 15 §:n 2 momentin sanamuotoa "mahdollisuuksien mukaan" voidaan soveltaa myös siten, että jos puolueet eivät niille tehdystä pyynnöstä huolimatta nimeä riittävästi ehdokkaita vaalilautakuntiin tai vaalitoimikuntiin, jäseniksi voidaan nimetä myös muita kunnan luottamustoimeen vaalikelpoisia henkilöitä. Ehdotuksia vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien jäsenisiksi ja varajäseniksi ei ole saatu kaikkien paikkojen täyttämiseksi. Tämän takia joitain paikkoja esitetään täytettäväksi muilla kuin puolueiden esittämällä ehdokkailla ja joissain toimielimissä on useampia saman puoleen edustajia.

Tasa-arvolain noudattamisen takia ei puolueiden kaikkia ehdotuksia ole voitu noudattaa tietyn henkilön nimeämiseksi tietyn vaalitoimielimen jäseneksi tai varajäseneksi. Esityslistaa laadittaessa kaikkiin vaalilautakuntiin ehdotetaan nimettäväksi vähintään kuusi henkilöä. Vaalilautakunta on päätösvaltainen kolmijäsenisenä, joten viisi jäsentä ja yksi varajäsen pystyvät hoitamaan vaalipäivänä äänestyksen. Vaalilautakunnan puheenjohtaja päättää, kuinka monta jäsentä ja varajäsentä hän kutsuu vaalipäivänä paikalle ottaen kuitenkin huomioon lautakunnan päätösvaltaisuuden edellytyksen. Jaalan äänestysalueella puheenjohtaja on jäsenten lisäksi kutsunut yhden varajäsenen paikalle aiemmissa vaaleissa. Vaalilautakunnat voivat palkata vaaliavustajia, joiden työpanos helpottaa vaalilautakunnan työskentelyä.

Kaikkiin laitosäänestystä suorittaviin vaalitoimikuntiin on ehdokkaat. Kaikki vaalitoimikunnat nimetään toimimaan koko Kouvolan alueella.

Ehdotus vaalilautakuntiin ja vaalitoimikuntiin nimettävistä jäsenistä ja varajäsenistä on **liitteenä**. Ehdotus käsittää molemmat vaalikerrokset, mikäli 1. vaalissa kukaan ehdokkaista ei saa yli 50 % äänistä.

Lisätietoja: kaupunginlakimies Päivi Sandås, puh. 020 615 8212, paivi.sandas(at)kouvola.fi

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää asettaa vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnat liitteen mukaisesti presidentin vaalissa 2024. Kaikki vaalitoimikunnat nimetään toimimaan koko Kouvolan alueella.

Kaupunginhallituksen päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden kaupunginlakimies Päivi Sandåsille. Hän oli asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn aikana.
